

Akce PANT

Příběh Vlastimila Ludvíka, posledního defektora komunistické rozvědky

› Daniel Běloušek

V pátek 16. prosince 1988 vyjelo z bran areálu československého velvyslanectví v Dillí auto s diplomatickým pracovníkem. Dotyčný však na schůzku, kterou ohlásil svým nadřízeným, nedorazil. Místo toho zaparkoval v podzemní garáži hotelu Sheraton, kde na něj již čekali pracovníci britské zpravodajské služby MI6. Společně odjeli na letiště, kde pětáctýřicetiletého muže provedli mimo hraniční a celní kontrolu, a nastoupili do letadla směřujícího do Londýna.¹

Vzácným pasažérem, pro něhož si Britové přijeli, byl pplk. Vlastimil Ludvík, krycím jménem PANTŮČEK, který byl skoro dvacet let příslušníkem československé rozvědky.

V Indii se po nezvěstném diplomatovi rozběhlo pátrání a pražská centrála rozvědky začala zvažovat různé alternativy. Mohl se stát obětí kriminálního činu, nehody, únosu nebo šlo o zradu. Již 4. ledna 1989 se však záležitost objasnila – mluvčí britského ministerstva zahraničních věcí oznámil, že hledaný československý diplomat požádal ve Velké Británii o politický azyl, který mu byl udělen. O den později byl v Praze předvolán britský chargé d'affaires na konzulární odbor ministerstva zahraničních věcí, kde mu byla tlumočena žádost o umožnění styku s Vlastimilem Ludvíkem. Ve stejný den československé úřady rozhodly o ukončení Ludvíkova služebního poměru odnětím hodnosti.

Dne 12. ledna 1989 zaslal Ludvík československému velvyslanci v Anglii dopis, v němž potvrdil, že jeho rozhodnutí zůstat v Anglii je definitivní, a odmítl možnost setkání s představiteli československého konzulárního oddělení v Londýně. Zároveň sdělil, že nemá zájem ani o setkání se svým otcem, kterého československé úřady hodlaly do Londýna vyslat. Na základě těchto zjištění byla rozkazem náčelníka I. správy SNB č. 3/89 vytvořena zvláštní analytická komise, která začala zkoumat Ludvíkův životní příběh. Vyšetřování bylo vedeno pod souhrnným označením akce PANT.²

1 PACNER, Karel: *Československo ve zvláštních službách. Díl IV.* Themis, Praha 2002, s. 531.

2 Archiv bezpečnostních složek (dále ABS), f. I. správa SNB – Hlavní správa rozvědky (dále I. S SNB), svazek reg. č. 13099. Zpráva komise o okolnostech, příčinách, motivech a důsledcích zmizení a pravděpodobné zrady bývalého příslušníka I. správy SNB Vlastimila Ludvíka ze dne 31. ledna 1989 (dále Zpráva komise).

Příchod do rozvědky

Vlastimil Ludvík se narodil 16. března 1943 v Gottwaldově (Zlíně). V roce 1967 ukončil Vysokou školu ekonomickou v Praze. Vojenskou základní službu absolvoval ve spojovací a odposlechové jednotce v Litoměřicích jako překladatel z angličtiny. Pro budoucí kariéru diplomata a zpravodajce předurčovalo mladého absolventa rodinné prostředí. Jeho otec Vladimír Ludvík po roce 1945 aktivně pracoval v KSČ na úrovni krajského výboru a později i v aparátu ústředního výboru. Od roku 1957 byl zaměstnán na MZV, v letech 1959–1962 působil jako velvyslanec v Belgii, v letech 1966–1969 jako velvyslanec v Itálii. Přežil stranické čistky po roce 1968, zůstal v diplomatických službách a před odchodem do důchodu v roce 1982 zastával post velvyslance v Pákistánu. Proto nebylo nic překvapivého na tom, že jeho syn dostal v létě 1968 nabídku k nástupu na I. správu SNB (rozvědka). Srpnová okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy toto rozhodnutí neovlivnila a 10. září 1968 vstoupil Vlastimil Ludvík oficiálně do rozvědky. Dostal krycí jméno PAN-TUČEK.³

V. Ludvík v době nástupu k SNB v roce 1968.
Zdroj: ABS

Jako každý nový zpravodajec byl i on zařazen do intenzivního desetiměsíčního kurzu v rámci tzv. Šternovy špionážní školy,⁴ která byla neformálně označována jako ŠŠŠ. Studium pokrývalo všechny oblasti zpravodajské činnosti – od intenzivní jazykové přípravy po rozbor metod činnosti zahraničních zpravodajských služeb. Součástí výuky byla i praktická cvičení, kde se frekventanti seznamovali se zpravodajskou technikou (např. fototechnikou nebo tajnopisem), měli možnost si vyzkoušet „předávky“ pod kontrolou „sledovačky“, plnění

-
- 3 Ve svých pamětech k tomu Vlastimil Ludvík uvádí: „Přijal jsem realitu ruské okupace, doufal jsem, že jde pouze o dočasnou etapu, a neviděl jsem důvod, proč nevstoupit do československé zpravodajské služby. Musím přiznat, že jsem ve své naivitě neviděl I. správu jako nedílnou součást aparátu Státní bezpečnosti a KGB, ale spíše jako nezávislou zahraniční zpravodajskou službu. O to větší bylo moje zklamání později.“ In: LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra*. Vydáno vlastním nákladem v Anglii, 1991, s. 5.
- 4 Škola byla pojmenována podle jejího ředitele, bývalého významného zpravodajského důstojníka Šterna.

mrtvých schránek, přípravu TOPS (trasa obrany proti sledování) apod. Později, v roce 1991, zhodnotil Vlastimil Ludvík své působení ve zpravodajském kurzu takto:

„ŠŠŠ jsem ukončil s průměrným prospěchem, vředem na dvanácterníku a začínajícím pocitem, že to asi nebude přesně ono, co jsem chtěl v životě dělat, ale stal jsem se součástí, malým kolečkem československé špionáže, a jak jsem později zjistil, není to tak snadné dostat se z této pasti bez značných osobních rizik.“⁵

Po absolvování rozvědčné školy byl zařazen na 42. britský odbor I. správy SNB. Bylo to na začátku roku 1970, kdy v rozvědce docházelo k čistkám, k vylučování z KSČ a k odchodům ze služebního poměru. Jeho další kariéru paradoxně ovlivnil fakt, že tehdy ještě nebyl členem KSČ, neboť mnozí členové strany, kteří absolvovali ŠŠŠ na konci šedesátých let, neprošli v roce 1970 prověrkami.⁶ Ludvíkovy politické postoje z let 1968–1969 projednala komise Hlavního výboru KSČ, která konstatovala, *„že nechápal otázky vstupu spojeneckých vojsk a byl dezorientován, konkrétní negativní činnost však nebyla zjištěna.“⁷*

Je samozřejmé, že z hlediska dalšího působení ve státních službách bylo nezbytné co nejdříve se aktivně přihlásit k normalizační linii. Učinil tak v říjnu 1971, kdy byl přijat za kandidáta strany a vstoupil do Lidových milic. Po vypršení kandidátské lhůty se Vlastimil Ludvík stal 30. října 1973 členem KSČ.

V únoru 1973 byl v rámci přípravy pro práci v zahraničí přijat na FMZO do legalizační funkce samostatného referenta 10. odboru pro úsek Velké Británie, kde působil až do svého vyslání na rezidenturu Londýn v roce 1975. Dobře se pracoval. V letech 1973–1975 se celkem čtyřikrát účastnil jednání československé obchodní delegace v Londýně. Byl pokládán za perspektivního operativního pracovníka s dobrými jazykovými schopnostmi. V tehdejších hodnoceních se však objevil i mírný negativní odstín, související s jeho osobnostní charakteristikou. Za jeden z Ludvíkových výrazných povahových rysů byla označena jeho rezervovanost hraničící s uzavřeností, malá smělost a rozhodnost při „rozpracování“ operativních akcí a případů. V psychologickém posudku před výjezdem bylo v tomto směru uvedeno, že jeho předpoklady pro agenturní a operativní činnost, zejména pro styk s lidmi, jsou podprůměrné. Celkově však bylo konstatováno, že je dostatečně připraven pro práci v zahraničí. Dne 6. července 1975 tak mohl být vyslán na rezidenturu Londýn v legalizační funkci ekonoma obchodního oddělení československého velvyslanectví.⁸

5 In: LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 20.

6 Svůj podíl na tom mělo i to, že jeho spolužák ze ŠŠŠ Stanislav Kaplan, krycím jménem DANÍ-ČEK, emigroval do Kanady již v létě 1969, během první dovolené po absolvování kurzu. Tím byl celý ročník do značné míry dekonspirován.

7 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise.

8 ABS, f. Personální spisy, personální spis Vlastimila Ludvíka, a. č. 1813. Posudek z května 1975.

Rezydentura v Londýně

Vlastimil Ludvík přijel na rezidenturu v Londýně v době, která byla pro československou rozvědku velmi náročná:

„Bylo obtížné dělat v Británii politickou špionáž. Dřívější sympatie k Československu už neexistovaly – zničila je sovětská okupace a následná normalizace. Těžko jsme navazovali osobní přátelské kontakty na jakékoliv úrovni. Měli jsme několik důvěrných styků, ale skutečného agenta žádného. Jediné přátelské tváře okolo zastupitelského úřadu byly známé firmy pracující pro britskou kontru.“⁹

Další podstatnou okolností bylo, že v únoru 1974 došlo k vyhoštění osmi československých diplomatů, kteří byli příslušníky rozvědky. Rezydentura Londýn se ocitla prakticky v troskách, zůstal zde jediný kádrový příslušník I. správy SNB Jan Příkopa, krycím jménem PERCHA, který příštích sedm let působil jako rezident.

„Rezydentura ve dvou znamenala, že jsme společně museli pokrýt všechny úkoly centrály, současně to dávalo možnost manévrovat a zdůvodnit případné neúspěchy nebo nesplnění úkolů výmluvou pro přílišný nával práce.“¹⁰

Několik let trvalo, než londýnská rezydentura obnovila činnost a stavy jejích příslušníků se doplnily do konečného počtu patnácti operativních pracovníků.

Vlastimil Ludvík se v Londýně zapojil především do legalizačních aktivit v rámci ekonomického úseku, a zpravodajské činnosti se příliš nevěnoval. Jeho nadřízení mu nedostatečnou rozvědnou aktivitu vyčítali. Například v hodnocení z července 1976 bylo konstatováno, že Ludvík má velké rezervy v získávání agenturních spolupracovníků. *„Styková báze se skládá pouze z oficiálních kontaktů, a to je nedostatečné, jeho dva evidované styky jsou neverbovatelné.“¹¹*

O rok později, v květnu 1977, centrála opětovně konstatovala, že PANTŮČEK nemá jediný perspektivní kontakt, který by byl systematicky rozpracováván. Na jednání v Praze mu bylo sděleno, že pokud se situace nezlepší a stagnace bude pokračovat, může být koncem roku 1977 z rezidentury odvolán.

Pohrůžka částečně zapůsobila, takže v hodnoceních z let 1978–1979 se konstatuje mírné zvýšení Ludvíkovy aktivity. V závěrečné zprávě z května 1982, vypracované před Ludvíkovým návratem do Československa, byla jeho celková pracovní výslednost na rezidentuře označena jako slabá, neodpovídající jeho přípravě a možnostem. Na druhé straně byl pozitivně vnímán jeho přístup při dočasném zastupování rezidenta,

9 LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 42–43. „Kontra“ – tj. kontratozvědka.

10 Tamtéž, s. 30–31. Rezydenta Jana Příkopu charakterizuje Ludvík jako tragikomickou postavu československé špionáže: *„Jeho jedinou kvalifikací, kromě schopnosti opíjet se do němoty, byla buldočí drobná práce policajta. Stal se rezidentem, i když pro tuto funkci neměl nejmenší předpoklady, ale lpěl na ní, s ochotou udělat cokoli, jen aby se udržel u moci. V roce 1980 musel být odvolán pro neschopnost.“*

11 ABS, f. Personální spisy, personální spis Vlastimila Ludvíka, a. č. 1813. Posudek z května 1975.

stejně jako úkoly vyplývající z legalizačního zařazení na ekonomickém úseku ambasády v Londýně.¹²

Vlastimil Ludvík si své nedostatky ve zpravodajské práci uvědomoval a postupně začal přemýšlet o tom, jak se z Londýna dostat „se zdravou kůží“. Na začátku roku 1980 požádal centrálu o okamžité odvolání z rezidentury z osobních důvodů, jimiž byly především narůstající konflikty s manželkou, která byla podle Ludvíka na pokraji nervového zhroucení. Centrála však situaci vyřešila po svém. Dne 15. února 1980 byla z Londýna do Prahy odvolána pracovnice obchodního oddělení Zuzana Barešová, s níž Vlastimil Ludvík udržoval intimní vztah a která byla pravděpodobnou příčinou jeho rodinných problémů. Proto začal uvažovat o jiném postupu, který by ho mohl dostat do pražské centrály.

Prakticky každý operativní pracovník občas hlásil svým nadřízeným, že byl sledován nepřátelskou zpravodajskou službou. Ludvík dobře věděl, že pokud by byl „provalen“ jako agent československé rozvědky, vzrostla by jeho šance na odvolání. Ze svých nemnohých operativních kontaktů si pro svůj plán vybral pracovníka britského ministerstva obchodu Basila Hainese, kterého vedl v kategorii „důvěrný styk“ (DS) pod krycím jménem AISI.

Dne 27. ledna 1981 hlásil rezident v Londýně do Prahy šifrou pokus o získání Vlastimila Ludvíka, k němuž mělo dojít v hospodě Duke of York na Victoria Street během schůzky s Hainesem. Vlastimil Ludvík při ní měl být kontaktován pracovníkem britské zpravodajské služby. Do Prahy bylo sděleno, že nabídku spolupráce odmítl. Vedení I. správy SNB, které celou situaci analyzovalo, dospělo k závěru, že namísto okamžitého odjezdu bude Ludvík ponechán na rezidentuře další rok. Britským zpravodajským službám tak mělo být dáno najevo, že československá rozvědka nebude stahovat své lidi pouze na základě jejich provokačních akcí. Pokud jde o Ludvíkovu pracovní činnost, bylo rozhodnuto, že již nebude pověřován plněním operativních úkolů, ale soustředí se především na ekonomické zpravodajství. Tento „pokus o verbovku“, který (jak Ludvík po roce 1990 přiznal) byl zcela vymyšlený, tak alespoň částečně splnil svůj účel.¹³

Rozvědná škola v SSSR

Po návratu z Velké Británie v březnu 1982 byl Ludvík zařazen zpět na 42. odbor I. správy, kde zastával funkci staršího referenta specialisty. Čekala ho však další nezbytná

12 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise. V tomto materiálu je uvedeno, že Vlastimil Ludvík v letech 1975–1982 zaslal čtyři sta informačních podkladů, postupně řídil osm IS (ideových spolupracovníků) a v říjnu 1979 získal jeden DS (důvěrný styk).

13 „Bylo to náročné, musel jsem lhát, necítil jsem se přitom moc dobře,“ dodává Ludvík v osobním rozhovoru s autorem této studie dne 3. prosince 2008.

etapa úspěšné kariéry pracovníka rozvědky, kterou byl roční kurz KGB v Sovětském svazu.

Škola KGB pro československou rozvědku pracovala na dlouhodobých principech – vždy tři po sobě následující roční kurzy pro pokročilé zpravodajce se střídaly s několikaměsíčními kurzy pro náčelníky a vyšší kádry. Tímto způsobem měla KGB zajištěnu kontrolu prakticky nad všemi operativními pracovníky I. správy SNB, kteří museli v některé fázi své kariéry školou projít. Učební objekt byl umístěn v malé vesničce Němčinovka, asi hodinu cesty vlakem z Moskvy, kde bylo jen pár desítek dřevěných baráků.¹⁴

Pobyt na „rozvědné škole“ byl první (a zároveň poslední) Ludvíkovou zkušeností s realitou života v SSSR, která ho značně šokovala:

„Středem vesnice byla místní hospoda, která žila z prodeje vodky. Nejvíc na mě působil strašný vzhled místních alkoholiků. Ano, s opilci jsme se setkávali také v Moskvě, ale tam jich nebylo tolik, jako tady na venkově. Třebaže jsme patřili do privilegované vrstvy, občas jsme i my pocítili, že naše zásobování vážne. A jak potom museli žít obyčejní lidé bez protekce!?“¹⁵

Rozvědný kurz, včetně náročných praktických cvičení v extrémním klimatu (což zahrnovalo například kontrolu sledování ve třicetistupňovém mrazu), Vlastimil Ludvík nakonec úspěšně zvládl. Po návratu na pražskou centrálu v červenci 1983 tak nic nebránilo tomu, aby byl ustanoven do funkce vedoucího staršího referenta specialisty a pověřen řízením rezidentur v Londýně, Aténách, Nikósii a Helsinkách.

Působení na 42. odboru I. správy SNB

Vlastimil Ludvík při působení na pražské centrále svůj styl práce příliš nezměnil. *„Působil dojmem, že ho operativní práce mnoho nezajímá a není pro ni potřebně zapálen, na druhé straně byl značně aktivní při diskusích na členských schůzích i jiných stranických jednáních.“¹⁶*

Zatímco ostatním rezidenturám začleněným ve 42. odboru se občas podařilo získat spolupracovníky na různých úrovních politického života, v Londýně byla situace jiná. Tamní agenturní síť zůstala v průběhu 70. a 80. let řídká. Jedním z důvodů byla nízká kvalita rezidentů a operativních pracovníků, ovlivněná důsledným postojem britské vlády v oblasti vydávání víz. Vstupní víza byla odmítnuta nejméně deseti diplomatickým pracovníkům působících ve službách I. správy SNB. Za této situace volila československá zpravodajská služba lehčí cestu k úspěchu a téměř všichni její agenti byli emigranti českého původu žijící ve Velké Británii nebo v západní Evropě.

14 LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 70–71.

15 PACNER, Karel: *Československo...*, s. 525.

16 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise.

Často působili jako informační zdroje v oblasti vědeckotechnické rozvědky. Vlastimil Ludvík v této souvislosti uvádí dva příklady, které ilustrují poměry panující na londýnské rezidentuře:

První případ se týkal perspektivního mladého politického pracovníka vytypovaného a rozpracovaného rezidenturou v Madridu. Byla mu přislíbena finanční výpomoc pro jeho studijní pobyt v Londýně, což mělo být základem pro budoucí kompromitaci a získání ke spolupráci. Na kontaktní schůzku byl vyslán pracovník rezidentury Londýn Pavel Lašček, krycím jménem LECHOVIČ (pozdější zástupce náčelníka 42. odboru a rezident v Jugoslávii). Lašček zorganizoval schůzku bez problémů, ale zádrhel nastal v otázce peněz, když svému kontaktu nabídl finanční výpomoc deseti liber, přesně tak, jak bylo uvedeno v instrukční šifře z pražské centrály. Ten se mu ale vysmál a bez dohodnutí dalšího setkání odešel. Teprve dodatečně bylo zjištěno, že při dešifrování došlo k omylu; finanční částka měla být tisíc liber a šifrář omylem přepsal jen deset. O „inteligenci“ zpravodajce Laščka i rezidenta, který postup získání schválil, svědčí to, že vykonali absurdní příkaz centrály, i když jim muselo být jasné, že deset liber nestačí ani na jeden slušný oběd.

Ve druhém případě figuruje mladý zpravodajský důstojník z bývalého Gottwaldova (Zlína) Josef Konečný, krycím jménem ŠENKEŘÍK, který se po roce činnosti na rezidentuře Londýn stále nemohl uchytit. Vymyslel si plán, že se bude vydávat za italského novináře, a na konferenci mírového hnutí v Londýně se snažil získat zajímavé kontakty. Jenže jeden z oslovených zahraničních novinářů zaskočil Konečného otázkou na výsledek italského týmu při probíhajícím mistrovství světa ve fotbale. Bylo mu divné, že by „italský novinář“ o tomto sportovním utkání nic nevěděl. Začal trochu pátrat a brzy zjistil, že Konečný je ve skutečnosti diplomatický pracovník československého velvyslanectví a samozřejmě učinil patřičný závěr o jeho pravděpodobné příslušnosti k rozvědce. Výsledkem byla série článků v britském tisku o „podivných zábavách“ československých diplomatů. Josef Konečný tak předčasně ukončil slibnou dráhu zpravodajce a byl stažen zpět do ČSSR.¹⁷

Vlastimil Ludvík v 80. letech

Zdroj: ABS

17 LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 43–45.

Pokud jde o získání spolupracovníka z britských politických kruhů, nejbližší k úspěchu se dostal v první polovině 80. let rezident Josef Houžvička, krycím jménem HRADIL, který „rozpracoval“ mladého levicového představitele lokální instituce s ambicemi na politickou dráhu. K verbovací schůzce nakonec nedošlo a rozpracování bylo ukončeno v důsledku kauzy Bohumíra Šedy, která byla vyšetřována pod krycím názvem akce HORA.

Vliv akce HORA na činnost rezidentury Londýn

Bohumír Šeda, krycím jménem MAŇÁK, byl vyslán do Londýna na konci roku 1979 v legalizační funkci vedoucího vizového oddělení. Jako zpravodajský důstojník odpovídal za bezpečnostní situaci na velvyslanectví. Měl na starosti zjišťování signálů o možném průniku britské kontrarozvědky do československé kolonie v Londýně a v náplni práce bylo aktivní rozpracovávání britských zpravodajských služeb. V rámci své funkce přicházel do kontaktu také s pracovníky britských policejních institucí.

Po několika letech pobytu v Londýně začalo být zřejmé, že Šedovy schopnosti nejsou dostatečné k tomu, aby dokázal splnit očekávané úkoly. Na začátku roku 1984 se začalo dokonce uvažovat o jeho odvolání pro neschopnost. Navíc v dubnu téhož roku zjistila československá rezidentura v Paříži, že jeden z Šedových kontaktů, pracovník francouzského konzulátu v Birminghamu, francouzský občan českého původu Jiří Graf, krycím jménem RADANA, byl ve Francii zatčen a vyslýchán tamní kontrarozvědkou.¹⁸ Dne 30. dubna 1984 požádal rezident v Londýně pražskou centrálu o Šedovo okamžité odvolání. Upozornil, že byl dodatečně informován o tom, že Bohumír Šeda vyzradil v únoru 1984 na schůzce s pracovníkem britské SPG (Special Protection Group) majícím na starosti ochranu československé ambasády, policejním inspektorem Geraldem Chandlerem a s československým emigrantem z roku 1968 Ladislavem Horňanem informace o rezidentuře a jejích pracovnících.

Dne 3. května se Šeda–MAŇÁK vrátil do ČSSR. Téhož dne ho pro podezření ze špionáže oficiálně vypověděla britská strana. Spolu s ním musel zemi opustit také další pracovník československé rozvědky Jan Malásek, krycím jménem BEZRUČ.¹⁹

18 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 12950. Ke spolupráci s I. správou SNB byl Jiří Graf (1919) získán v únoru 1983 v kategorii A (agent), i když zpravodajské pohovory s ním byly provedeny již v letech 1981 a 1982 při jeho návštěvách ČSSR. Předával zprávy zejména z oblasti francouzského zahraničního obchodu. Poskytl např. seznam všech pracovníků francouzského ZÚ v Londýně, včetně obsazení vojenského a šifrového oddělení. Jeho poznatky byly hodnoceny jako cenné a většina produkce byla předávána KGB. Hlavním motivem spolupráce Jiřího Grafa s československou rozvědkou byla jeho snaha získat trvalé povolení pobytu v ČSSR, kde se hodlal oženit s Jarmilou Wágnerovou, svou dávnou láskou ze studií v Praze.

19 Tamtéž. Vyšetřovací komise akce HORA označila vyhoštění Bohumíra Šedy ve své závěrečné →

Po návratu do Prahy byl Bohumír Šeda přijat svými spolupracovníky vcelku přátelsky a v prvních dnech nebyly jeho historiky brány příliš vážně. On však na svých tvrzeních trval a vyšetřovatelům podrobně sděloval, jak pro Brity pracoval. Prohlásil, že na schůzce s Chandlerem a Hornanem mu byla pravděpodobně do pití přidána droga, pod jejímž vlivem ztratil kontrolu a pověděl Britům vše, co věděl. V rámci výslechů uváděl i takové bizarní přitěžující podrobnosti, jako že britské kontrarozvědce MI5 měl v nočních hodinách umožnit přístup do objektu československého velvyslanectví. Hovořil také o tom, že v BBC byl připravován pořad o práci československé rezidentury, kde měl on sám vystoupit již jako naverbovaný agent britské zpravodajské služby. Jeho výpovědi byly rozporné a nepřesvědčivé. Psychiatrické vyšetření nepotvrdilo duševní chorobu, Bohumír Šeda byl shledán příčetným a odpovědným za své jednání.

Dne 13. května 1984 byl vzat do vazby a podle § 105 trestního zákona obviněn z trestného činu vyzvědačství. Toho se měl dopustit tím, že od května 1982 do května 1984 úmyslně prozradil cizí státní moci formy a metody agenturně operativní činnosti StB v zahraničí, operativní akce a jména tajných spolupracovníků. Měl to učinit ve značném rozsahu a za finanční úplatu. K činnosti se doznal. Následovalo vyloučení z KSČ, odnětí hodnosti a ukončení služebního poměru příslušníka SNB. Vyšší vojenský soud v Příbrami uznal 4. října 1984 Bohumíra Šedu vinným z trestného činu vyzvědačství a odsoudil ho k trestu dvaceti let odnětí svobody ve III. nápravně-výchovné skupině a k propadnutí majetku. Všechny jeho žádosti o odvolání nebo o obnovu procesu byly v 80. letech zamítnuty s tím, že se neobjevily žádné nové skutečnosti. Z vězení byl podmíněně propuštěn až na základě rozhodnutí prezidenta Václava Havla v březnu 1990. Krajský soud v Českých Budějovicích, stejně jako Vrchní soud v Praze, zamítly v roce 1994 Šedovu žádost o soudní rehabilitaci.²⁰

Případ Bohumíra Šedy v květnu 1984 významně ovlivnil činnost celé rezidentury v Londýně. Rozkazem náčelníka I. správy SNB byla ustavena zvláštní vyšetřovací komise, jejímž členem za 42. odbor byl i Vlastimil Ludvík. Všechny operativní odbory dostaly za úkol analyzovat možný dopad Šedovy činnosti. Situaci komplikoval fakt, že Bohumír Šeda byl odsouzen výhradně na základě vlastního doznání, které v průběhu vyšetřování bylo doplněno pouze několika neprůkaznými poznatky; například o tom, že Šedův kontakt – inspektor Chandler – byl příslušníkem britské zpravodajské služby. Nikdo na centrále si nebyl jist, do jaké míry šlo o Šedovy fantazie způsobené psychickým stavem, a jak velký byl rozsah jeho „zrady“.

Činnost rezidentury Londýn byla minimálně na dva roky paralyzovaná. Vyšetřovací komise rozhodla ukončit spolupráci prakticky se všemi agenturními pracovníky

→ zprávě z května 1984 vzápětí (po odletu do ČSSR) za zastírací manévr britské strany a vytváření alibi pro Šedu jako zrádce.

20 V případě „Šeda“ je rovněž podivné, že soud nevyslyšel jeho žádosti na předvolání nadřízených a některých kolegů z rezidentury, kteří měli dosvědčit, že kontakty s údajnými pracovníky britských zpravodajských služeb byly prováděny se souhlasem pražské centrály.

rezidentury Londýn, což nebylo jednoduché zajistit. V centrále tak začaly převládat obavy z vyslání do této destinace. Bylo zřejmé, že možnost dosáhnout zde úspěchu v operativní činnosti byla minimální, a to navíc za situace, kdy v případě prozrazení hrozilo vypovězení častěji než v jiných zemích.²¹

Případ HORA dodnes vzbuzuje pochybnosti kvůli tomu, že není jasný motiv tak zásadního selhání po letech služby v rozvědce. Existovala teorie, podle níž britská zpravodajská služba Šedu obětovala, aby chránila před vyzrazením svého mnohem důležitějšího agenta – Vlastimila Ludvíka.²² Tento názor však dnes již můžeme s největší pravděpodobností odmítnout.

Vlastimil Ludvík zhodnotil v roce 1991 Šedovo jednání tak, že si vše vymyslel v důsledku silného psychického tlaku z centrály na dosažení operativních výsledků.²³ Dne 3. prosince 2008 v rozhovoru s autorem této studie dále uvedl, že se ho Britové na Šedu v rámci „vytěžování“ ptali. Věděli, že Bohumír Šeda nebyl jejich agentem, a tak si postup československých úřadů nedovedli vysvětlit. Z historického odstupu tak zůstává absurdním důsledkem tohoto případu, že londýnská rezidentura byla ochromena na základě vymyšleného přiznání duševně labilního člověka...

Vyslání do Indie

V polovině 80. let se Vlastimil Ludvík začal připravovat na svůj další výjezd. Počítalo se s tím, že bude působit ve funkci zástupce rezidenta v Paříži, kam měl být vyslán pod legalizačním krytím obchodního přídělece. Příprava výjezdu probíhala od prosince 1984 a pokračovala v průběhu roku 1985, kdy se Ludvík intenzivně věnoval francouzské problematice.

Na začátku roku 1986 však nastal zásadní obrat. Vedení I. správy SNB přes všechna doporučující stanoviska návrh na vyslání Vlastimila Ludvíka do Paříže zamítlo s odůvodněním, že je „nevýjezdový“ vzhledem k jeho „provalenosti“. Podle poznatků

21 Vlastimil Ludvík vzpomíná, že v polovině roku 1985 dostal za úkol vybrat z příslušníků rozvědky, kteří měli zkoušku z angličtiny, vhodné kandidáty na londýnskou rezidenturu. Z přibližně dvaceti lidí zůžil výběr na osm. Prvotní reakce všech oslovených byla stejná – nechtěli do Londýna vyjet. Nakonec se mu podařilo přesvědčit Jiřího Musiala, krycím jménem POLANKA, který v Londýně setrval až do roku 1990 a nahradil odvolaného rezidenta Josefa Houžvičku. In: LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 110–111.

22 Generál Lorenc nevylučuje, že Britové mohli být v případě Šedy vedeni snahou zakrýt možnou Ludvíkovu spolupráci s MI6: „*Mohli predpokladať, že súd ho neodsúdi len na základe jeho priznania bez ďalších dôkazov, a tak sa kombinácia so Šedom nemusela zdať príliš riskantná. Sú to iba konštrukcie. Postup je veľmi nezvyčajný a vec sa mohla zariadiť pre Šedu oveľa bezpečnejším spôsobom.*“ In: LORENC, Alojz: *Dešifrovaný svet*. Forza, Banská Bystrica 2000, s. 48.

23 LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 102.

26. odboru (zahraniční kontrarozvědka) byl uveden v seznamu nežádoucích osob, který na začátku 80. let vydalo italské ministerstvo vnitra. Proto bylo nepravděpodobné, že by Vlastimil Ludvík mohl získat vstupní víza do Francie.²⁴

Centrála proto začala hledat jiné, méně horké působiště, kde by se mohly uplatnit jeho dlouholeté zkušenosti. Volba padla na Indii. V říjnu 1986 byl přemístěn na 47. odbor, kde se začal zabývat oblastí zemí Asie a Afriky. Začal se systematicky seznamovat s činností československé rezidentury v Dillí, kam odjel v létě 1987 jako zástupce rezidenta v legalizační funkci prvního tajemníka ekonomického oddělení československého velvyslanectví.

Pro Ludvíka nebylo vyslání do Indie příjemnou zkušeností: „*Všichni známí, kteří navštívili Indii, mě ujišťovali, že život diplomata v New Delhi je podobný ráji na zemi. Pro mě to byl spíše pekelný šok, vedro, prach, špína, všude zápach lidských a zvířecích výkalů, žebráci a jejich děti s neustále nataženýma rukama, nebezpečí nakažlivých nemocí z neexistující úrovně hygieny. To vše, přes impresivní dojem historických památek, na mě zapůsobilo jako velké zklamání.*“²⁵

Rezidentura v Dillí patřila mezi středně velké. Politicky však byla považována za důležitou vzhledem k tomu, že se indická vláda snažila v rámci bipolárního světa udržovat dobré kontakty jak se Sovětským svazem, který podporoval vládu premiéra Rádžíva Gándhího, tak s Velkou Británií a Spojenými státy, s nimiž měla především úzké obchodní vztahy.

Činnost československé rozvědky nebyla zaměřena prioritně proti indickým zájmům. Vlastimil Ludvík dostal za úkol sledovat aktivity západních zpravodajských služeb, především USA a Velké Británie, na indickém území. Situaci usnadňoval relativně malý zájem indických služeb o československé zpravodajce. V Dillí byla obrovská kolonie pracovníků KGB a rovněž zde aktivně působily západní zpravodajské služby.

Agenturní síť československé rozvědky tvořilo asi patnáct spolupracovníků (agentů a důvěrných styků) z řad vládních úředníků, obchodníků, novinářů a vědců. Tito lidé byli za peníze ochotni sdělit cokoli. Jejich zpravodajské možnosti byly většinou založeny na neurčitém tvrzení o příbuzenských kontaktech na rodinu indického premiéra Gándhího. Navíc šlo zpravidla o osoby, které byly indické kontrarozvědce dobře známé.²⁶

Ludvíkovy tradiční problémy v operativní činnosti a při získávání spolupracovníků opět neunikly pozornosti pražské centrály. V létě 1988, v rámci jeho pobytu v ČSSR spojeného s dovolenou, nadřízení konstatovali, že některé jeho výsledky,

24 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise.

25 LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra* ..., s. 115–119.

26 Tamtéž. Zpravodajská práce v Indii byla mimo jiné usnadněna tím, že indická sledovačka používala pouze jediný typ vozu – v místní licenci vyráběný malý Morris, většinou bílé barvy. Oblíbenou zábavou příslušníků československé rezidentury bylo sbírání SPZ těchto vozů, které byly sice obměňovány, ale často se opakovaly.

PRIJATA SIFROVKA

B L E S K

PRISNE TAJNE
OPIS ZAKAZAN

7.2.89

Zasila:	ALZIR	K vyrizeni: o	25 47
Doslo dne:	2. 2.89	Hod:09,30	Cetl dne: _____
Odsifroval dne:	2. 2.89	Hod:10,10	Podpis: _____
Podpis:	HF/325	Vypis provedl dne	_____
Poradove cislo:	01100	a zalozil	_____
K c.j.	_____	Podpis:	_____
		Vytisk cislo:	<u>7</u>

1. Saliba

pantucek.

30.1. distribuovala kujejska agentura kuna svym abonentum, vctetne alz. ta aps, zpravu z niz vyplyva, ze "cesky agent ludvik, ktery uprchl z n. d. do londyna" predal informace, tykajici se cinnosti sovske rozvedky na uzemi v. britanie a dale informace, ktere umoznuji specsluzbe v. britanie ziskat znalosti o zamereni rozvedne cinnosti zemi varsavske smlouvy.

na zaklade ziskanych informaci byla udajne prijata opatreni k likvidaci cinnosti sovske rozvedky na uzemi v. britanie, pokud tato cinnost nebude ze sovske strany zastavena dobrovolne, informace dale uvadi, ze britske mzv odmitlo komentovat zpravy, ktere nyne koluji v britskem tisku o rozhorceni, ktere vyvolala sdeleni ludvika u britskeho vedeni. s odvolanim na zpravodajstvi britskych listu agentura kuna uvadi, ze cela zalezitost bude mit zrejme negativni dopad na pripravovana jednani thatcher-gorbacev, planovana na zaver brezna.

ziskano z odposlechu ta kuna.

s t o l 0027

Šifra rezidentury Alžír informující o Ludvíkových aktivitách ve prospěch MI6.

Zdroj: ABS, I. S SNB, svazek reg. č. 13099

například v oblasti AO (aktivních opatření)²⁷, jsou podprůměrné. Rovněž mu vytýkali, že jeho „styková“ činnost postrádá kontinuitu a není cílevědomá. Kritizovali, že dostatečně nevyužívá možnosti, jež mu dávají získané informace, a nevytváří si předpoklady k hlubšímu „rozpracování osob“, které byly předmětem operativního zájmu.²⁸

Na podzim roku 1988 se jeho situace zkomplikovala. Neutěšené podmínky v pracovním životě doprovázely i rodinné problémy. Vlastimil Ludvík navázal intimní vztah s mladou ženou domovníka ambasády a rozpory mezi manželi Ludvíkovými se začaly prohlubovat.

„Poslední měsíce roku 1988 na rezidentuře v New Delhi byly pro mě velmi obtížné. Dlouhodobé nervové vypětí, prohlubující se podezřívavost ze strany rezidenta, neshody v rodině, to vše vedlo k jedinému možnému řešení.“²⁹

Tímto „řešením“ se stala ona profesionální operace britské tajné služby MI6, při níž byl v polovině prosince 1988 Vlastimil Ludvík přemístěn z Dillí do Londýna.³⁰

Vyšetřování v rámci akce PANT

Po Ludvíkově oznámení v lednu 1989, že mu byl ve Velké Británii udělen politický azyl, se vyšetřování I. správy SNB mohlo plně soustředit na variantu, že byl spolupracovníkem britské rozvědky. Komise sice konstatovala,³¹ že: „význam a rozsah skutečné hodnoty poznatků, které Ludvík může sdělit nepřátelským speciálním službám, je snížen skutečností, že jejich značná část je již protivníkovi známa z vytěžení předchozích zrádců³²“, faktické dopady Ludvíkovy „zrady“ však byly značné.

Podle předběžné analýzy bylo jeho přeběhnutím ohroženo nejméně padesát tajných spolupracovníků československé rozvědky a třicet kádrových pracovníků zařazených na rezidenturách v Indii, Velké Británii, Holandsku, Francii, Belgii, Itálii, na Kyp-ru, v Řecku a v dalších zemích. Ve své podstatě vedla Ludvíkova emigrace k ochromení

27 Jde o souhrnný název pro soubor opatření proti osobám, institucím nebo státům, které byly „zpravodajsky rozpracovávány“. Jejich nejčastější formou byly dezinformace šířené v médiích.

28 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise.

29 LUDVÍK, Vlastimil: *Malá sestra ...*, s. 125.

30 Vlastimil Ludvík 3. prosince 2008 v rozhovoru s autorem tohoto článku charakterizoval svůj útek z Indie jako zásadní životní okamžik. Tehdy samozřejmě netušil, že za rok se vše změní a komunismus v Československu se zhroutí. Když opouštěl Indii, uvědomil si, že začíná nový život. Počítal s tím, že svou rodinu a děti dlouho, možná již nikdy, neuvidí. Před odletem do Anglie byl na palubě letadla oficiálně přivítán nejmenovaným představitelem MI6. Vzpomíná, že byl tak nervově vyčerpán, že po krátkém přípitku šampaňským okamžitě v letadle usnul.

31 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise.

32 „Zrádce“ zde označuje defektora – zpravodajského důstojníka, který přešel (z vlastního rozhodnutí nebo „nabouráním“) na stranu protivníka.

možností rozvědky komunistického Československa v zahraničí a k oslabení činnosti ostatních zpravodajských služeb států Varšavské smlouvy. Desítky případů byly ukončeny a archivovány s poznámkou „nenavazovat, prochází akcí PANT“, protože hrozilo reálné nebezpečí, že zainteresované osoby jsou známy protivníkovi.

V květnu 1989 byli v důsledku informací, které Ludvík, v rámci „vytěžování“ předal, vyhoštěni z Velké Británie čtyři českoslovenští diplomatictí pracovníci pro „činnost neslučitelnou s jejich posláním“.³³

Vlastimil Ludvík se už ve službách britské rozvědky také pokusil o přímé získání svého kamaráda a spolužáka ze Šternovy špionážní školy Františka Rouska, který působil jako generální konzul ČSSR v Montrealu. Tam ho 7. července 1989 oslovil na parkovišti před obchodním centrem a jménem MI6 mu nabídl emigraci do kterékoli západní země dle vlastního výběru. Rousek se však polekal, další setkání odmítl a „pokus o verbovku“ neprodleně nahlásil svým nadřízeným. Po tomto neúspěchu, který byl pro Ludvíka velkým zklamáním, již žádnou podobnou akci neopakoval.³⁴

Ludvíkova emigrace se přirozeně dotkla života jeho rodiny a nejbližších příbuzných, kteří žili v ČSSR. Již za několik dnů po Ludvíkově zmizení z ambasády v Dillí byla manželka s dcerou „stažena“³⁵ zpět do republiky. Během roku 1989 byla opakovaně vyslýchána, do jejího bytu i na pracoviště rozvědka umístila odposlouchávací zařízení s cílem zjistit bližší motivy vedoucí k Ludvíkovu přeběhnutí. Způsob, jakým se StB na Vlastu Ludvíkovou zaměřila, hraničil se šikanou. Vyšetřovatelé ji pravidelně navštěvovali v jejím bydlišti, případně předvolávali na centrálu, a opakovaně vyslýchali, aniž by se cokoli podařilo objasnit.³⁶

Pozornosti neušel ani Ludvíkův syn Vladimír, který v polovině roku 1989 nastoupil základní vojenskou službu. V září 1989 na něj orgány vojenské kontrarozvědky založily spis v kategorii prověřovaná osoba s krycím jménem TASK.³⁷

Při podrobném zkoumání Ludvíkovy činnosti se I. správa SNB zabývala také tím, zda se kontaktoval s osobami, které byly v minulosti usvědčeny ze spolupráce

33 Šlo o tiskového ataše Jana Pavlíčka, druhou tajemnici Helenu Křepelkovou, třetího tajemníka Jana Sarkocyho a technického poradce Rudolfa Kašparovského. In: PACNER, Karel: *Československo...*, s. 534.

34 V rozhovoru s autorem 3. prosince 2008 dodává Vlastimil Ludvík, že když se s Františkem Rouskem setkal po roce 1990, ten se mu přiznal, že jeho tehdejší odmítnutí bylo velkou chybou, která ho hloupě připravila o materiální zajištění z britské strany.

35 Výraz používaný StB.

36 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva komise. V záznamech z výsledků Vlasty Ludvíkové ze 14. září 1989 najdeme i její lakonické konstatování, že manžel přeběhl k Britům proto, že „v Indii bylo horko a málo britského tisku.“

37 ABS, Skupina fondů kontrarozvědného rozpracování, svazek prověřované osoby (PO), reg. č. 37633. Při dotazování sdělil Ludvíkův syn Vladimír, že až do emigrace neměl tušení, že jeho otec je příslušníkem bezpečnostní složky, a zdůraznil, že důvody otcova přeběhnutí nedovede vysvětlit. Po odchodu Vladimíra Ludvíka do zálohy byl v lednu 1990 jeho svazek prověřované osoby archivován.

s britskou rozvědkou. Šlo především o Miloslava Kroča, jehož případ byl veden v akci SUP. Tento pracovník rozvědky – specialista na Velkou Británii – byl v 70. letech zařazen na 5. odbor II. správy SNB, tedy kontrarozvědky. Kroča zemřel v roce 1976 na infarkt a po jeho smrti StB náhodně zjistila, že nejméně od roku 1969 pracoval pro MI6.³⁸ Vyšetřovatelé akce PANT v roce 1989 připustili, že Miloslav Kroča mohl již v průběhu 70. let britskou rozvědku na Vlastimila Ludvíka upozornit.³⁹

V květnu 1989 předložila Inspekce ministra vnitra ČSSR závěrečnou zprávu akce PANT s návrhem obžaloby pro trestný čin zběhnutí do ciziny podle § 283, odst. 1, 2, písm. a), c). V červenci 1989 byl Vlastimil Ludvík v nepřítomnosti odsouzen Vojenským soudem v Příbrami k osmi letům vězení za nelegální opuštění republiky v době výkonu služby v ozbrojených složkách. Tento trest byl v říjnu 1990 zrušen milostí prezidenta republiky Václava Havla.

Závěr

V Anglii získal Vlastimil Ludvík novou identitu jako Peter Hoffmann a po pěti letech pobytu i britské občanství. Po sametové revoluci ztratila MI6 o jeho služby zájem. Před odchodem do důchodu roku 1998 působil ve Velké Británii jako informační pracovník u firmy specializované na výběr špičkových manažerů.

38 Miloslav Kroča (1925), krycí jméno KADÁR, zemřel náhle na srdeční slabost 29. března 1976. V polovině dubna 1976 přinesla vdova na manželovo bývalé pracoviště doma nalezené domnělé služební písemnosti. Určená skupina 5. odboru II. správy SNB zjistila, že jde o písemné instrukce britské rozvědky. Následně byla vytvořena zvláštní komise ministra vnitra, která v rámci maximálního utajení dostala na starost případ vyšetřit. Komise došla k závěrům, že Miloslav Kroča spolupracoval s MI6, a to nejpozději od roku 1969. Některé signály naznačovaly, že spolupráce mohla být zahájena dokonce již v roce 1962. Kročovo odhalení znamenalo pro československé kontrarozvědky kádrové zemětřesení. Mnozí jeho kolegové byli přerazováni na funkce mimo operativní úsek, někteří dokonce do aktivních záloh. V rámci 2. odboru II. správy SNB (od roku 1977 v reakci na „proval“ – akce SUP – přejmenován na 3. odbor) proběhla rozsáhlá reorganizace. Státní bezpečnost se rovněž intenzivně zabývala myšlenkou, zda Kroča mezi jejími příslušníky nevytypoval svého nástupce. Jedním z opatření, které mělo takového člověka odhalit, byla zpravodajská hra s krycím názvem akce RYS. V jejím rámci měl být britské zpravodajské službě „podstaven“ kádrový příslušník II. správy SNB jako náhrada zemřelého Kroči. Akci v květnu 1976 navrhl a řídil zástupce náčelníka kontrarozvědky plk. Špelina, krycí jméno BUREŠ. Po zhruba dvouleté utajované korespondenci a několika marných pokusech dohodnout schůzku, byla komunikace z britské strany ukončena. In: TOMEK, Prokop: *Československo-britské zpravodajské soupeření, Securitas imperii* 14. ÚDV PČR, Praha 2006, s. 158–162.

39 ABS, f. I. S SNB, svazek reg. č. 13099. Zpráva o souvislostech akce PANT s akcí SUP pochází z 29. ledna 1989.

*uložit ve spisu
abs. PANT* 206

**VYŠŠÍ VOJENSKÝ SOUD
PŘÍBRAM**

T 8/89
27. 1. 1992

Úřad federálního ministerstva vnitra
pro zahraniční styky a informace
P r a h a

Úřad FMV r.	stvy
Došlo	5. 11. 1992
Č. j.	421 092/25-92
Přílohy:	8

K Vašemu čj. UZI - 036/25-92, ze dne 13. 1. 1992 ve věci amnestie ing. Vlastimila Ludvíka, nar. 16.3. 1943 ve Zlíně, posledně bytem Praha 8, Kaňkovského 1236, t.č. na neznámém místě v cizině, sděluji následující:

Prezident České a Slovenské Federativní Republiky prominul dne 22. 10.1990 ing. Vlastimilu Ludvíkovi z trestu odnětí svobody v trvání 8 (osmi) roků, uloženého mu rozsudkem vyššího vojenského soudu Příbram, ze dne 12. 6.1989, pro trestný čin zběhnutí do ciziny, který mu byl zmírněn podle čl. II odst. 2 písm. a) rozhodnutím o amnestii ze dne 1.1. 1990, usnesením VVS Příbram, ze dne 11. 1. 1990 o 2 (dva) roky a 8 (osm) měsíců, zbytek dosud neodpykaného trestu odnětí svobody shora uvedeného.

Výrok zdejšího soudu o propadnutí majetku ing. Vlastimila Ludvíka, který byl již realizován, zůstává zmíněnou amnestií nedotčen.

S pozdravem

Předseda soudu
plk. JUDr. Adolf Houđa

[Signature]

Sdělení Vyššího vojenského soudu v Příbrami o vyhlášení amnestie.

Zdroj: ABS

Do Prahy přijel v roce 1991, kdy se konečně mohl setkat se svou rodinou. Projevil rovněž zájem zapojit se do budování nového bezpečnostního aparátu demokratického Československa. Byl slušně, ale jednoznačně odmítnut. Manželku, která mu dlouho nemohla odpustit jeho útěk, nakonec přesvědčil, aby s ním odjela do Velké Británie, dospělý syn zůstal v Čechách, dcera se provdala do Spojených států.⁴⁰ V současné době (2008) žije Vlastimil Ludvík s manželkou v Praze.

K akci PANT, která významně ovlivnila činnost centrály i rezidentur v zahraničí, se Státní bezpečnosti podařilo shromáždit veliké množství materiálu, na jehož základě byl Vlastimil Ludvík v polovině roku 1989 v nepřítomnosti odsouzen k dlouholetému vězení. Vyšetřovatelům se však nepodařilo uspokojivě objasnit, proč s Brity spolupracoval, a jak dlouho.

Generál Alojz Lorenc, který byl z titulu své funkce prvního náměstka ministra vnitra zodpovědný za činnost zpravodajských služeb, připouští, že mohl být spolupracovníkem MI6 nejméně deset let.⁴¹ Ludvík k tomu v roce 2008 uvádí, že Brity kontaktoval až v roce 1987 v Indii, kdy vyhledal člověka z britské rozvědky, kterému mohl věřit. MI6 si vybral proto, že byl přesvědčen o její profesionální činnosti. Hned na začátku spolupráce jim oznámil, že nemá zájem o žádnou jednorázovou finanční částku. Zdůraznil, že mu jde především o to, aby mu Britové zajistili bezpečnost a kompletně se o něj po jeho odchodu do Anglie postarali, což splnili.⁴²

Případ Vlastimila Ludvíka vedl také k personálním změnám ve vedení rozvědky. Dlouholetý náčelník I. správy SNB gen. Karel Sochor byl odvolán⁴³ a gen. Lorenc nařídil rozpustit a znovu vybudovat britský odbor. Úvahy se vedly o mnohých dalších

Vlastimil Ludvík v prosinci 2008

Zdroj: archiv autora

40 PACNER, Karel: *Československo ...*, s. 538.

41 LORENC, Alojz: *Dešifrovaný svět*. Forza, Banská Bystrica 2000, s. 42.

42 Rozhovor autora s Vlastimilem Ludvíkem 3. prosince 2008. Pokud jde o detaily spolupráce s MI6, Ludvík je dodnes vázán určitými doporučeními z britské strany a jeho vyjádření jsou proto v tomto směru opatrná.

43 Gen. Karel Sochor (1930) byl ve funkci náčelníka I. správy SNB od 1. března 1981 do 1. května 1989. Jeho nástupcem se stal plk. Karel Vodrážka (1933), který zemřel 30. června 1989. Posledním šéfem komunistické rozvědky byl pplk. Vilém Václavek (1944) v období od 1. července 1989 do 31. ledna 1990.

opatření, která by měla „nebezpečí zrady“ v budoucnu snižovat. Patřilo mezi ně například častější využívání detektoru lži. Pracovníci rozvědky měli být na polygrafu pravidelně testováni, a to jak při přijetí na I. správu SNB, tak při každém dlouhodobém výjezdu do zahraničí. Na provedení „důslednějších reforem“ však již nebyl v polovině roku 1989 čas; za několik měsíců totiž přišla sametová revoluce.

Z hlediska československo-britského zpravodajského soupeření zůstává přínosem Vlastimila Ludvíka, že navázal na činnost lidí, jako byl Miloslav Kroča,⁴⁴ a má tak svůj nezpochybnitelný podíl na tom, že rozvědka komunistického Československa nezaznamenala po roce 1968 ve vztahu k Velké Británii žádné významné operativní úspěchy.

44 V rozhovoru s autorem dne 3. prosince 2008 Ludvík poznamenává, že Kroču osobně neznal, a v 70. letech neměl tušení, že tento muž pracoval pro Brity. Při „vytěžování“ pro MI6 však zaznamenal, že britská rozvědka považovala Kroču za velmi významného spolupracovníka.